

Qarabağın azad edilməsi turizmin inkişafına yeni stimül verəcək

Azərbaycanda son illər qeyri-neft sektorunun inkişafı başlıca strateji vəzifələrdəndir. İqtisadiyyatın gəlirli sahələrindən olan turizm qeyri- neft sektorunun daha səmərəli inkişafına imkan yaradır. Bu mənada Qarabağın işğaldan azad edilməsi turizm sahəsinə güclü təsir göstərəcəyi şübhəsizdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin uğurlu siyasəti nəticəsində Qarabağda Azərbaycan üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edən turizm təsərrüfatının inkişafı üçün yeni imkanlar açıldı. Qarabağın mövcud turizm potensialının inkişaf etdirilməsi mühüm prioritetlərdən biridir. Bu sahənin inkişafı üçün Qarabağda hər cür şərait var.

Otuz il ərzində işğal edilmiş əzəli torpaqlarımızda saysız-hesabsız sərvətlərimiz, tarixi, dini, mədəniyyət obyektləri viran edilib. 30-dan çox muzey, 125 mindən çox eksponat məhv edilmiş, 67 məsciddən 65-i dağıdılmışdır. Bu muzeylərdən onu Şuşa şəhərində yerləşirdi.

Dövlət Turizm Agentliyinin məlumatına görə, ilkin planlarda nəzərdə tutulur ki, Şuşa şəhərində mədəniyyət tədbirləri və festivalları keçirilsin. Turizm məhz bu istiqamətdə daha çox inkişaf etdiriləcək. Artıq "Xarıbülbül" festivalı uğurla keçirilmişdir. Şuşa şəhərinin coğrafi yerləşməsi unikaldir. Şəhərin bütün azərbaycanlılar üçün simvolik mənası var. Bundan əlavə, Şuşa şəhərinin zəngin mədəni, tarixi irsi var ki, bu istiqamətdə də müvafiq turizm marşrutlarının qurulması planlaşdırılır.

Qardaş Türkiyə Respublikasının Prezidenti cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Şuşaya səfəri söz yox ki, turistlərin bu şəhərə marağını daha da artıracaqdır.

Onu da qeyd edək ki, Füzuli, Zəngilan və Laçın rayonlarında beynəlxalq hava limanlarının tikintisi Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizinin, həmçinin yükdaşımalarda və turizmin inkişafına da müsbət təsir göstərəcək.

Təbii ki, bütün bunlar Şuşa şəhərinin keçmiş şöhrətini nəinki bərpa edəcək, hətta fəxrlərlə yüksəldəcək. Şuşa yenidən nəinki Azərbaycanın, bütün türk və İslam dünyasının, Qafqaz coğrafiyasının, eləcə də dünyanın əsas turizm mərkəzlərindən biri olacaq.

Dövlət başçımız ötən ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına həsr olunmuş videokonfransda demişdir: "Qarabağ bölgəsinin çox zəngin turizm

potensialı vardır. Ona görə indidən turizm marşrutları işlənilib hazırlanmalıdır ki, artıq həyat bu bölgəyə qayıdandan sonra vaxt itirmədən turizm sektoru da inkişaf etsin. İndidən beynəlxalq turizm sərgilərində – pandemiya sona çatdıqdan sonra bərpə ediləcək – Qarabağ bölgəsinin turizm potensialı, turizm marşrutları, tarixi abidələri göstərilməlidir ki, biz bu bölgəni doğrudan da dünya üçün çox cəlbedici bölgə kimi təqdim edək. Nəzərə alsaq ki, Qarabağ bölgəsinin çox zəngin, füsunkar, təkrarolunmaz təbiəti və tarixi abidələri var, əminəm, Azərbaycanın əsas turizm zonalarından birinə çevriləcək".

Hazırda Prezidentin tapşırığı ilə Dövlət Turizm Agentliyi işğaldan azad edilmiş ərazilərin turizm inkişaf strategiyası və siyasətini hazırlayır. Söz yox ki, turizm məhsullarının hazırlanması həmin ərazilərdə turizm infrastrukturunun qurulması ilə paralel aparılacaq. Əlbəttə, turistlərin təhlükəsizliyinin təmin olunması başlıca vəzifədir. Əhalinin geri qayıdışı, yaşayışın və infrastrukturun bərpası ilə paralel olaraq orada turizm obyektləri yaradılacaq. Nəqliyyat infrastrukturunun, mülki infrastrukturun yaradılmasına və investisiyalar üçün şəraitin qurulmasına artıq start verilmişdir.

Gələcəkdə Füzuli–Xocavənd–Şuşa–Laçın, Füzuli–Cəbrayıl–Zəngilan, Zəngilan–Qubadlı–Laçın–Kəlbəcər, Bərdə–Ağdam

istiqamətlərində turizm marşrutlarının təşkili nəzərdə tutulur. Regionların ayrı-ayrılıqda turizm potensialında Şuşa, xüsusilə, yüksək qiymətləndirilir. Cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən mədəniyyət paytaxtı elan edilmiş Şuşanın Azərbaycanın turizm mərkəzinə çevrilməsi üçün çox əhəmiyyətli layihələr artıq reallaşdırılmaqdadır. Laçın–Kəlbəcər istiqamətində təbiət, qış turizmi və sağlamlıq turizmi, Qubadlı–Zəngilanda mədəniyyət və təbiət, Füzuli–Cəbrayıl–Ağdamda isə mədəniyyət və işğalın nəticələrini göstərmək üçün bezi tikililər saxlanılmaqla turistlər üçün nümayiş etdiriləcək. Turizmin iqtisadi tərəfi ilə

qoç heykəlləri və qoç qəbir daşları və s. bu ərazilərdə yaxın gələcəkdə turizm təsərrüfatlarının inkişaf etdirilməsi üçün əsas mənbələrdən hesab edilə bilər.

Cəbrayıl rayonundakı 120-dən artıq tarixi abidə ermənilər tərəfindən dağıdılıb. Araz çayı üzərində tikilmiş on bir aşırım, XIII əsrdə bərpa olunmuş on beş aşırım köprülərə çatmamış müstəqillik illərində bünövrəsi qoyulmuş Mincivan qəsəbəsinə qədər uzanan deryaça, Cəbrayılda yerləşən Diri dağı, Ölü dağı və s. tarixi yerləri seyr etmək yaxın gələcəkdə burada yaradılacaq turizm sahələri yerli və xarici turistlərin xüsusi marağına səbəb olacaqdır.

Zəngilan rayonu haqqında xüsusi olaraq Vejnəli qızıl yataqları, Ağkəndin yeraltı təbii sərvətləri, Rəzdərinin çinar meşəsi, Süsən meşəsi, Sobu meşəsi, Ördəkli kəndindən yuxarı Kotanlar səvəcil meşəsi, Zəngilan ərazisindən axan dörd çay və çaydakı fərel balıqlarının seyri, Şayıblı ərazisində çıxan müalicəvi Qotur-su bulağı turistlərin gözəl istirahət mərkəzi olacaqdır.

Mütəxəssislər təklif edirlər ki, son 200 ildə dünya erməni vəhşiliyini, ermənilərin mənfur, çirkin, insanlığa yaraşmayan əməllərini dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq üçün Qarabağın mərkəzində zəngin eksponatlarla təchiz olunmuş nəhəng "Qarabağ muzeyi" yaradılsın. Bu muzey elə təşkil olunmalıdır ki, gələn turistlərin diqqətini cəlb edib, erməni vəhşiliyini, xəyanətini, terrorunu, insanlığa yaraşmayan hərəkətlərini ortaya qoysun. Dünya təcrübəsindən istifadə edib, İkinci Qarabağ müharibəsində ermənilər tərəfindən Gəncənin, Bərdənin, Tərtərin və digər dinc əhali yaşayan ərazilərdə ermənilərin raket atışı nəticəsində dağılmış evlərin və digər sosial obyektlərin bir qismini bərpa etməyib, gələcək nəsillərə, xüsusi olaraq xarici turistlərə əyani göstərmək üçün eksponat kimi saxlayaq.

Qarabağın və hazırda azad edilmiş ərazilərimizdə turizmin inkişafı üçün güclü nəqliyyat sisteminin yaradılması, o cümlədən dağlıq ərazilərdə avtomobil nəqliyyatının inkişaf etdirilməsinə xüsusi diqqət yetirilir. Yeni Füzuli–Şuşa yolunun çəkilməsinə başlanılmışdır.

Turizmin inkişaf etdirilməsi üçün ərazilərdə gələcəkdə bu sahəyə xidmət edən yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması günün ən vacib problemlərindən biridir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə sosial-iqtisadi obyektlərin, o cümlədən rabitə sistemlərinin yenidən qurulması, internetləşdirilməsi və digər sahələrin inkişafı da diqqət mərkəzindədir.

Bizim şirkətin kollektivi də Qarabağa təşkil olunan turizm turlarında yaxından iştirak etmək niyyətindədir.

Eldəniz SƏFƏROV,
"Qlobus" Turizm Şirkətinin
baş direktoru

yanaşı, siyasi-təbliğati tərəfi də var.

İşğaldan azad edilmiş Qarabağ ərazisinin bütün inzibati rayonlarında çoxlu turizm resursu mövcud olub. Bu ərazilərdə turizm marşrutlarından biri, vaxtilə İttifaq turizm marşrutlarına daxil edilmiş Kəlbəcər rayonunun çoxsaylı termal sularını, o cümlədən "İstisu" kurort mərkəzini göstərə bilərik.

İnsan sivilizasiyasının ilk nümunələrindən hesab edilən Azıx mağarası Qarabağın Xocavənd rayonunun Azıx və Salakətin kəndləri arasında, Füzuli şəhərindən 14 kilometr şimal-qərbdə, dəniz səviyyəsindən 900 metr hündürlükdə yerləşən mağara kompleksidir.

Azıx mağarasında aparılan tədqiqatlar nəticəsində oradan tapılmış bir çox qiymətli əşyalar erməni işğalçıları tərəfindən xarici ölkələrə göndərilmişdir. Bu eksponatların Azərbaycana qaytarılması üçün ciddi tədbirlər görülməyi şübhəsizdir. Yaxın gələcəkdə bu mağaraya turist marşrutunun açılması ölkəmizin turizm təsərrüfatı üçün çox vacib şərtləndir.

Erməni təcavüzü nəticəsində Qubadlı rayonunun da bir çox turizm məkanları məhv edilib. Qubadlının XIX əsrə aid məşhur Hacı Bədəl körpüsü, 1867-ci ildə Bərgüşad çayının üzərində salınmış Laləzar körpüsü, Məmər, Dondarlı və Dəmirçilər kəndlərindəki məscidlər, səkkizguşəli türbələr, çox saylı mineral müalicəvi bulaqlarını, VI -VII əsrlərə aid Alban kilsələrini, rayonun rəmzi hesab edilən